

Kazinczy Ferenc életművének legismertebb és legnagyobb hatású darabja a *Fogságom naplója*. Ezért is meglepő, hogy ez a monográfia mind ez ideig az első átfogó, könyv terjedelmű vállalkozás az értelmezésére. Mivel ez a mű legalább annyira számot tarthat a történészek érdeklődésére, mint az irodalomtörténészekére, az elemzés kísérletet tesz, hogy számot vessen a történeti kontextussal (azaz a szöveg forrásértékével) éppúgy, mint a mű esztétikai karakterével. A *Fogságom naplója* ugyanis – címével ellentétben – utólagos perspektívából megírt memoár, amely komoly anyaggyűjtés és a szerző egykorú feljegyzéseinek a felhasználásával az események után nagyjából harminc évvel nyerte el végleges formáját, ám a naplószerűséget imitálja, s a hitelesség, pontosság igényével készült. Így aztán a Martinovics-összeesküvés utáni megtorlásnak számos esetben ez az egyetlen, szubjektív hitelű forrása. Ez a kötet számos kérdést föltesz a *Fogságom naplója* kapcsán. Vajon mire is lehet forrásként felhasználni Kazinczy szövegét: az egykor átélt eseményekre-e vagy inkább ezek utólagos interpretációjára? Kazinczy valóban elszámolt-e minden emlékével, amikor megírta az emlékiratát, vagy megragadhatók azok a pontok, ahol tudatosan kihagyott valamit a művéből? Jól tesszük-e, ha Kazinczy minden leírását hitelesnek tekintjük? Van-e módunk arra, hogy a *Fogságom naplója* némely részletét ütköztessük más, egykorú kútfőkkel? Kielégíti-e a szöveg a per és a fogság politikatörténeti kontextusára kíváncsi történeti érdeklődést, azaz megtudunk-e releváns adalékokat egy 18. századi politikai per részleteiről? S baj-e, ha Kazinczy emlékirata inkább egy mikrotörténeti interpretáció forrásanyagának kínálkozik fel? A válaszok ezekre a kérdésekre egy olyan filológiai igényű elemzésből születnek meg, amely a *Fogságom naplójának* kritikai kiadása során szerzett tapasztalatokból indul ki. Így válik lehetővé, hogy ez az emlékirat új arcát mutassa meg az olvasónak.

Ez a kismonográfia az utóbbi években örvendetesen megélt Kazinczy-kutatás újabb eredménye, s kapcsolódik ahhoz a nagy textológiai munkához, amely a Debreceni Egyetem irányításával a régóta hiányzó kritikai kiadás elkészítését célozza, s már eddig is kilenc kötetet eredményezett.

SZILÁGYI MÁRTON

## Forrásérték és poétika

Kazinczy Ferenc: *Fogságom naplója*



Forrásérték és poétika

SZILÁGYI MÁRTON



Irodalomtörténeti füzetek